

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.884475

COVID-19 Kapsamında Sağlık Çalışanlarına İlişkin Gazete Haberlerinin İncelenmesi

The Examination of Newspaper News on Health Workers in the Context of COVID-19

Tuğçe Ateş¹ , Betül Önal² , Zeliha Çolak³ , Havva Öztürk⁴

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:
T.A. 0000-0002-1266-0888; B.Ö. 0000-0002-8796-0324;
Z.Ç. 0000-0002-3875-9368; H.Ö. 0000-0001-8515-6263

¹Bayburt Devlet Hastanesi, Bayburt

²Yozgat Bozok Üniversitesi, Akdağmadeni Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Yozgat

³Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi, Trabzon

⁴Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları ve Yönetim Ana Bilim Dalı, Trabzon

Sorumlu yazar / Corresponding author: Tuğçe Ateş,
E-posta: tugce.arslann@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 21.02.2021

Kabul tarihi / Date of acceptance: 19.06.2021

Atıf / Citation: Ateş, T., Önal, B., Çolak, Z., ve Öztürk, H. (2021). COVID-19 kapsamında sağlık çalışanlarına ilişkin gazete haberlerinin incelenmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 3(2), 67-76. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.884475

ÖZ

Giriş: COVID-19 salgını gibi küresel boyutta toplumu etkileyen halk sağlığı sorunlarında kitle iletişim araçlarının önemli bir rolü vardır. Kitle iletişim araçlarından biri olan gazetede, salgına en fazla maruz kalan meslek grubu olan sağlık çalışanlarına yönelik haberlere yer verilmektedir.

Amaç: Araştırma, COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin çıkan gazete haberlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma evrenini Türkiye’de baskı sayısı en yüksek olan gazeteler içerisinde e-arsivi bulunan ve 11 Mart-15 Nisan 2020 tarihleri arasında arşive erişimi sağlanabilen üç gazete oluşturmuştur. Nitel araştırma tipinde olan bu çalışmaya, üç gazetede yayımlanan ve COVID-19 pandemisi sürecinde sağlık çalışanları ile ilgili yapılan toplam 118 haber dâhil edilmiştir. Bu haberler içerik analizi ile değerlendirilip beş tema altında toplanarak tematik analiz yapılmıştır.

Bulgular: COVID-19 salgını sürecinde üç gazeteye ait haberlerin %11,64’ünün (n = 118) sağlık çalışanları ile ilgili olduğu saptanmıştır. Çoğunluğu güncel haber olarak yayımlanan bu haberlerin; %30,50’sinin sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları, %28,81’nin sağlık çalışanlarının salgın sürecinde yaşadıkları sorunlar, %18,64’ünün sağlık çalışanlarının toplumsal imajı, %14,40’ının sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler ve %7,61’inin sağlık çalışanlarının özlük hakları başlığı altında sınıflandırıldığı belirlenmiştir.

Sonuç: Salgın sürecinde gazete haberlerinin sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları, yaşadıkları sorunlar hakkında farkındalık sağladığı ve toplumsal imajına katkı sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19; gazete; haber; sağlık çalışanları.

ABSTRACT

Introduction: Mass media tools have an important role in public health problems affecting the society on a global scale, such as the COVID-19 outbreak. In the newspaper, which is one of the mass media tools, news about healthcare workers, the occupational group most exposed to the epidemic, has been covered.

Aim: The study was done to assess newspaper news on health workers during COVID-19 outbreak

Method: The population of the study was composed of the three newspapers that had the highest circulation number, an e-archive and to whose archives we were able to access between the 11th of March and the 15th of April, 2020. This qualitative study included 118 news articles on health workers published in these three newspapers during COVID-19 outbreak. These articles were assessed through content analysis, classified into five main themes, and examined in terms through thematic analysis.

Results: During COVID-19 pandemic, it was seen that (11.64%) of the news of these three newspapers (n=118) were related to health workers. Most of these news articles were published as actual news and these articles were classified into the roles and responsibilities of health workers (30.50%), problems of health workers during the pandemic (28.81%), social image of health workers (18.64%), interventions to protect health workers (14.40%) and personal benefits of health workers (7.61%).

Conclusion: It was identified that newspaper news raised awareness as to health workers’ roles and responsibilities, problems and made contribution to their social images during the outbreak

Keywords: COVID-19; medical staff; news; newspaper.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Koronavirüs hastalığı 2019 (COVID-19), Çin'in Hubei Eyaleti, Wuhan kentinde ortaya çıkan, kısa sürede tüm Dünyaya yayılan ve 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından salgın olarak ilan edilen solunum sistemi hastalığıdır (Wang ve Su, 2020; World Health Organization [WHO], 2020a). 2003'te ortaya çıkan SARS virüsü ile 2012'de ortaya çıkan MERS virüsü küresel sağlık güvenliğini tehdit etmiştir. Dünya'da şu anda halk sağlığını tehdit eden üçüncü koronavirüs salgını, COVID-19 salgınıdır (Zhu ve ark., 2020). Bu salgın ile iki yüzden fazla ülke ve bölge hastalıktan etkilenmekte, virüs kaynaklı ölümlerin sayısı artmaktadır (Wang ve Su, 2020). Hastalık, etkin bir tedavi yönteminin olmaması, aşı çalışmalarının devam etmesi nedeniyle halk sağlığı için ciddi bir durum oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yayılımı önlemek adına çeşitli koruyucu önlemler alınmaktadır (Wang ve ark., 2020). Koruyucu önlemlerin en önemlisi bireysel korunma ve izolasyon kurallarına uyulmasıdır (Casella, Rajnik, Cuomo, Dulebohn ve Napoli, 2020). Salgın sırasında, zamanında verilen ve güvenilir sağlık bilgilerinin bireylerin harekete geçmesine veya hastalıkların önlenmesine etkisi büyüktür (Zhang ve Zhou, 2019). Bu nedenle COVID-19 salgını gibi küresel boyutta toplumu etkileyen halk sağlığı sorunlarında kitle iletişim araçlarının önemli bir rolü vardır.

Kitle iletişim araçları ve medya, sağlıkla ilgili yenilik ve bilgilerin hızlı bir şekilde yayılmasını sağlar. Bireylerin yaşadıkları toplumun yapısına göre sağlıkla ilgili paylaşımları ve bu paylaşımları birbirlerine aktarmaları sağlık iletişimi ile gerçekleşmektedir (Koçak ve Bulduklu, 2010). Çalışmalar, toplum ile sağlık iletişiminde medya haberlerinin toplum için önemli bir sağlık bilgisi kaynağı haline geldiğini göstermektedir (Eyikara, Eyüboğlu ve Göçmen Baykara, 2019; Vardarlı ve Öztürk, 2020). İletişim araçları sağlık iletişimi konuları için kullanıldığında kişilerde oluşmasını istediğimiz sağlık konularında bireyi bilinçlendirmekte ve istenilen yönde güdülemektedir (Mendi, 2015). Kitle iletişim araçları ve medya, sağlık ve hastalık konularında toplumu bilgilendirmekte ve geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Kitle iletişim araçlarından biri olan gazete, geçmişten günümüze kadar yayımlanan haberlere kolay ve ucuz bir şekilde ulaşılmasına olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla gazeteler tarafından verilen haberler toplum üzerinde oldukça etkili role sahiptir (Koçak ve Bulduklu, 2010; Çapar ve Çakmak, 2019; Pike ve ark., 2020).

COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanları bu virüse en fazla maruz kalan meslek grubudur. COVID-19 ile enfekte hastalar, özellikle öksürme veya hapşırma sırasında temas veya havadaki damlacıklar yoluyla doğrudan onlarla temas halinde bulunan sağlık çalışanlarına virüsü kolayca bulaştırabilmektedir (Godderis, Boone ve Bakusic, 2020). Ayrıca sağlık çalışanları psikolojik yönden de risk altındadır. Son dönemde gazete haber başlıklarında sağlık çalışanları ile ilgili olumlu ve olumsuz haberlere, COVID-19 ile ilgili neler yapılması gerektiğine yer verilmektedir (Halıcı, 2007). Aynı zamanda salgın sürecinde gazetelerde bulunan haber içeriklerinde sağlık çalışanlarının, sürece ilişkin mesleki rol ve sorumlulukları,

sorunları, özlük hakları, çalışma koşulları, fiziksel ve ruhsal yönden etkilenmeleri, korunmasına yönelik girişimler yazılı ve görsel şekilde okuyucuya yansıtılmaktadır. Bu haberlerin konu başlıklarının ayırt edilmesiyle yıllar sonra sağlık çalışanlarının imajının nasıl bir değişim içerisinde olduğunun belirlenmesi, mevcut sorunlara çözümler getirilmesi ve iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır (Ertem, Candan Dönmez ve Oksel, 2009; Eyikara ve ark., 2019).

Türkiye' de 11 Mart 2020 tarihinde ilk yeni koronavirüs hastalığı vakasının açıklanması ile COVID-19 ve sağlık çalışanları kapsamındaki haber ve içerikler gazetelerde yer almaya başlamıştır. COVID-19 salgını sürecinde yapılan haberler aracılığıyla salgının sağlık çalışanları üzerindeki etkisini değerlendirmeye ve böylece bu konuya dikkat çekilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Literatüre baktığımızda sağlık çalışanlarına yönelik yazılı basınla ilgili çalışmalar sınırlı sayıda olup (Ertem ve ark., 2009; Eyikara ve ark., 2019), COVID-19, sağlık çalışanı ve gazete haberlerini birlikte ele alan bir çalışma bulunmamaktadır.

Amaç

Bu çalışmada, COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin gazete haberlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin gazete haberlerinde hangi içerikler yer almıştır?
2. COVID-19 salgını sürecinde yapılan haberlerde, salgının sağlık çalışanları üzerindeki etkisi nasıl değerlendirilmiştir?

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Araştırma, Türkiye'de basılan yüksek tirajlı üç gazetede yer alan COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik haberlerin sistematik olarak içerik analizinin yapıldığı nitel bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, e-arşivi bulunan ve erişimi sağlanabilen üç gazeteye ait haberlerin incelenmesiyle yürütülmüştür.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Türkiye'de baskı sayısı en yüksek olan gazeteler içerisinde e-arşivi bulunan ve 11 Mart-15 Nisan 2020 tarihleri arasında arşive erişimi sağlanabilen üç gazete olduğu belirlenmiştir. Bu üç gazetede yayımlanan COVID-19 salgını ile ilgili olan 1013 haberden sağlık çalışanları ile ilgili olan 118 haber çalışma kapsamına alınmıştır. Bununla birlikte e-arşivi bulunmayan gazeteler, e-arşivi bulunan ama sistemdeki teknik sorunlar nedeniyle arşivine erişim sağlanamayan gazeteler ve tekrarlayan gazete haberleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacılar tarafından belirlenen tirajı yüksek ve e-arşivi bulunan üç gazetede bulunan haberlerin tümü incelenmiş ve sağlık

çalışanlarına yönelik olan haberler ayırt edilerek içerik analizi yapılmıştır. Nicel veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanmış haberlerin genel özelliklerine yönelik dört sorudan oluşan form kullanılmıştır. Nicel verilerde gazete haberlerinin içeriği değerlendirilirken başlığıyla uyumsuz olan haber içerikleri 'yetersiz' olarak kabul edilmiştir (Tablo 1).

Araştırmanın Etik Yönü

Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 11.06.2020 tarih ve 2020/06 sayı ile onay alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından her üç gazetenin e-arşivinde yayımlanan tüm haberler, 'COVID-19', 'SARS-CoV-2', 'Korona', 'Koronavirüs', 'Karantina', 'Pandemi', 'Salgın', 'İzolasyon' ve 'Sağlık çalışanı' anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda 1013 habere ulaşılmış, ancak bunların yalnızca 121 tanesinin sağlık çalışanları ile doğrudan ilgili olduğu belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra bu 121 haber çalışma kapsamına alınarak içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda üç haberin gazetelerde tekrar ettiği saptanmış ve yinelenen bu üç haber çalışmadan çıkarılarak, araştırma toplam 118 haber ile gerçekleştirilmiştir (Şekil 1). Araştırmacılar arasında nesnellik artırmak için içerik analizinde haberlerin nasıl ele alınacağına ilişkin kurallar önceden tanımlanmıştır. Anahtar kelimeler sonucunda elde edilen tüm haberler okunmuş ve haberlerin konuları, içerikleri raporlanmıştır. Bu haberler araştırmacılar tarafından tematik analiz yapılarak incelenmiş ve alt başlıklar oluşturulmuştur. Araştırmacılar arasında ortak bir fikir alışverişi yapıldıktan sonra beş ana tema belirlenmiştir. Bu tema başlıkları; sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları, sağlık çalışanlarının sorunları, sağlık çalışanlarının toplumsal imajı, sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler ve sağlık çalışanlarının özlük hakları ile ilgili haberlerdir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Gazete haberleri nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile değerlendirilip, ilgili tema altında toplanarak tematik analizi yapılmıştır. Her bir temada yer alan haberlerin oranlanmasında frekans ve yüzde kullanılmıştır.

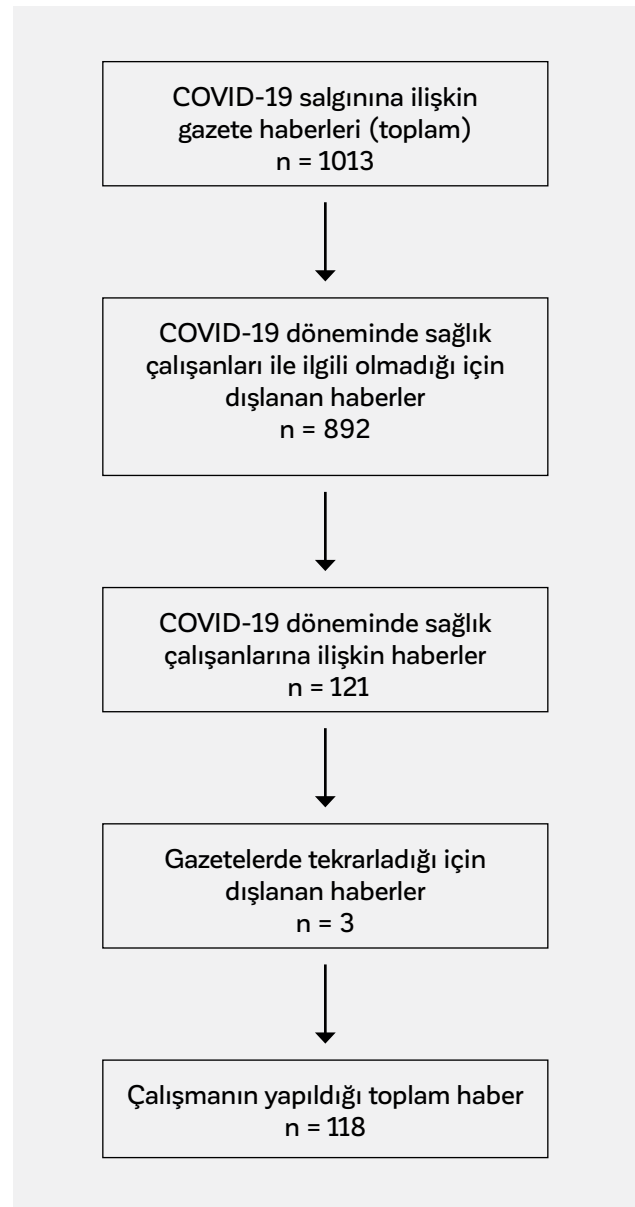
Bulgular

Araştırma kapsamına alınan üç gazetede COVID-19 salgını sürecinde yayımlanan tüm haberlerin %11,64'ünün (n = 118) sağlık çalışanları ile ilgili olduğu saptanmıştır. Bu haberlerin %96'sı güncel haberken, %76,27'sinin kaynağı tüm sağlık çalışanları olarak belirlenmiştir. Ayrıca haberlerin %96,76'sının içeriğinin yeterli/ayrıntılı olduğu belirlenirken, tamamı toplumu bilgilendirici mesajlar içermiştir (Tablo 1).

Haber içerikleri alt tema kapsamında incelendiğinde, sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları ile ilgili ana tema haber içeriğini; tedavi edici ve bakım verici, koruyucu, araştırmacı, iletişim ve eşgüdüm sağlayıcı, danışman, eğitici ve karar verici alt temaları, sağlık çalışanlarının sorunları ile ilgili ana tema haber içeriğini; hastalığa yakalanma, olumsuz çalışma koşulları,

Tablo 1: COVID-19 Salgınında Sağlık Çalışanlarına İlişkin Haberlerinin Özellikleri (n = 118)

Haberlerin Özellikleri	n	%	
Haberlerin tipi	Röportaj	1	1,80
	Köşe yazısı/makale	3	2,54
	Güncel haber	114	96,61
Haberlerin kaynağı	Hemşire	4	3,38
	Hekim	20	16,94
	Diğer sağlık çalışanı	4	3,38
	Tüm sağlık çalışanları	90	76,27
Haberlerin içeriği	Yeterli	113	95,76
	Doğru ama yetersiz	5	4,23
Toplumsal kazanım	Toplumu bilgilendirici	118	100
Toplam		118	100

Şekil 1: Türkiye'de 11 Mart-15 Nisan tarihleri arasında COVID-19 salgınında sağlık çalışanlarına ilişkin haberlerin seçimine ilişkin şema

Tablo 2: COVID-19 Salgınında Sağlık Çalışanlarına İlişkin Haberlerinin Konularına Göre Dağılımı (n = 118)

Haberler	n	%
Sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları	36	30,50
Tedavi edici ve bakım verici	14	11,86
Koruyucu	13	11,01
Araştırmacı	3	2,54
İletişim ve eşgüdüm sağlayıcı	2	1,69
Danışman	2	1,69
Eğitici	1	0,84
Karar verici	1	0,84
Sağlık çalışanlarının sorunları	34	28,81
Hastalığa yakalanma	19	16,10
Olumsuz çalışma koşulları	11	9,32
Psikolojik etkilenme	2	1,69
Sayısal yetersizlik	1	0,84
Şiddete uğrama	1	0,84
Sağlık çalışanlarının toplumsal imajı	22	18,64
Sağlık çalışanlarının takdir edilmesi/olumlu imaj	22	18,64
Sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler	17	14,40
Koruyucu önlemler	13	11,01
Tarama faaliyetleri	3	2,54
Yasal düzenlemeler	1	0,84
Sağlık çalışanlarının özlük hakları	9	7,61
Özlük haklarının kısıtlanması	4	3,38
Ödüllendirme	3	2,54
Personel alımı/atama	2	1,69
Toplam	118	100

psikolojik etkilenme, sayısal yetersizlik ve şiddete uğrama alt temaları, sağlık çalışanlarının toplumsal imajı ile ilgili ana tema haber içeriğini; sağlık çalışanlarının takdir edilmesi/olumlu imaj alt teması, sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler olarak belirlenen ana tema haber içeriğini; koruyucu önlemler, tarama faaliyetleri ve yasal düzenleme alt temaları; sağlık çalışanlarının özlük hakları ile ilgili ana tema haber içeriğini ise özlük haklarının kısıtlanması, ödüllendirme ve personel alımı/atama ile ilgili alt tema haberleri oluşturmaktadır (Tablo 2).

Sağlık Çalışanlarının Rol ve Sorumlulukları ile İlgili Gazete Haberleri

COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin %30,50'sini sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları ile ilgili haberler oluşturmuştur (Tablo 2).

Ana tema olarak incelenen sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları ile ilgili haberlerin alt başlıkları altındaki haberlerin içeriği incelendiğinde; sağlık çalışanlarının rol ve sorumluluklarına ilişkin haberlerin %11,86'sının içeriği sağlık çalışanlarının tedavi edici ve bakım verici rollerine yönelikken, %11,01'i toplumun hastalıklarından korunmasına ilişkin koruyucu rollerini kapsamıştır (Tablo 2).

Tedavi edici ve bakım verici role ilişkin haberler;

'...Karantinada bulunan hastanın tedavisini sorumlu doktor ve sorumlu hemşire yapar. Mümkün olduğu kadar aynı doktor aynı hemşire girer. Çok sayıda kişinin girmemesi tercih edilir. Doktorlar ve hemşireler maske, gözlük, eldiven takıp girerler. Dolayısıyla ona geçmez. Korunmuş olarak girildiğinde sorun olmaz...' (S/15/032020).

'...Çifti karantinaya alan sağlık çalışanları, çifte çeşitli tedaviler uyguladı. 13 günlük tedavinin ardından koronavirüsü yenen çift, sağlığına kavuşarak taburcu...' (H/06/04/2020).

Koruyucu role ilişkin haberler;

'...Yayıma hızını kontrol altına almaya başladık. Filyasyon kelimesini çok duydunuz. İşte bu ağırlıklı filyasyonla oldu. Bu kelimeyi ilerideki günlerde unutmayacaksınız. Filyasyon bildiğiniz gibi bulaşıcı hastalıkla ilgili temas zincirinin tanınmasının adıdır. Vaka artış hızının erkenden düşüşe geçmesini biz filyasyon uygulaması ile sağladık...' (S/14/04/2020).

'...Mahalleli sokağa çıkarılmazken, sağlık görevlileri ise sağlık taramasına başladı...' (H/01/04/2020).

Sağlık Çalışanlarının Sorunları ile İlgili Gazete Haberleri

COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin %28,81'ini sağlık çalışanlarının sorunlarına yönelik haberler oluşturmuştur (Tablo 2).

Sağlık çalışanlarının sorunlarına yönelik haberlerin %16,10'unun içeriğini sağlık çalışanlarının COVID-19 etkenine maruz kalıp hastalığa yakalanma haberleri oluştururken, %9,30'unu olumsuz çalışma koşullarına ilişkin haberler oluşturmuştur. Bununla birlikte bu haberlerin sadece %1,69'u COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarının psikolojik durumu ile ilişkilidir (Tablo 2).

Hastalığa yakalanma ile ilgili haberleri;

'...Sağlık personeli içinde de pozitif vakalar var...' (S/21/03/2020).

'...Rize'de, yeni tip koronavirüs (corona virüs) hastalığının tedavisinde görev aldıkları sırada virüs kaparak hasta olan 2 hemşire...' (H/06/04/2020).

Olumsuz çalışma koşullarına ilişkin haberler;

'...Sağlık personelimiz yoğun çalışmak zorunda. İzinleri iptal ettik Riskleri artmış durumda. Özverili çalışan sağlık personelimize sağlık ordusu gibi ek destekler sağlanmalıdır...' (S/23/03/2020).

'İstanbul Tabip Odası Başkanı, sahadaki sağlık çalışanlarının maske, önlük, eldiven, el dezenfektanları, kişisel koruyucu ekipmanının yetersiz olduğunu vurguladı. Sağlık çalışanlarının risk altında olduğunu belirtti...' (C/19/03/2020).

'...İşinin teması gereği kişilerle teması en fazla olan sağlık çalışanları hem temas riski hem de koruyucu ekipmanının yetersiz olmasından kaynaklı pandemi karşısında en fazla risk altındadır...' (C/27/03/2020).

Psikolojik etkilenme ile ilgili haberler;

'...Sağlık çalışanlarının durumu da alarm veriyor. Sağlık hizmeti sunarken fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan birçok tehlike ve risklerle karşı karşıya kalan sağlık çalışanlarında iyilik hali kalmamıştır...' (C/15/03/2020).

Sağlık Çalışanlarının Toplumsal İmajı ile İlgili Haberler

Sağlık çalışanlarının toplumsal imajına ilişkin haberlerin içeriğinin %18,64'ünü sağlık çalışanlarının takdir edilmesi veya olumlu toplumsal imaja ilişkin haberler içermiştir (Tablo 2).

Sağlık çalışanların takdir edilmesi/olumlu imaj;

'...Türkiye, koronavirüsle en ön cephede savaşan sağlık emekçilerine alkışlayarak teşekkür etti...' (C/20/03/2020).

'...Devam eden tedavimiz boyunca gece gündüz ellerinden geleni yapan bizi iyileştiren doktor, hemşire ve diğer sağlık personeline ne yazsam az...' (H/06/04/2020).

'...Bizler burada vatan nöbetindeyken geride bıraktığımız ailemiz ve sevdiğimiz için canlarını tehlikeye atmak pahasına fedakârlık yapan sağlık çalışanlarımıza şükranlarımızı sunarız...' (S/20/03/2020).

Sağlık Çalışanlarını Korumaya Yönelik Gazete Haberleri

COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin %14,40'ını sağlık çalışanlarını korumaya yönelik haberler oluşturmuştur. Bu haberlerin %11,01'ini sağlık çalışanlarını korumaya yönelik önlemleri içeren haberler oluştururken, %2,50'sini sağlık çalışanlarının hastalığa yakalanma durumlarını belirlemeye yönelik tarama faaliyetlerini kapsayan haberler oluşturmuştur (Tablo 2).

Koruyucu önlemlere ilişkin haberler:

'...Birçok alanda tedbirler alınmakla birlikte gerek hasta ve hasta yakınları gerek ise sağlık kuruluşlarındaki yoğunluğun en aza indirilmesi ve sağlık personeli üzerindeki yükün azaltılması amacıyla tüm sağlık hizmet sunucularında tedbirler alınmasına ihtiyaç duyulduğu kaydedildi...' (S/20/03/2020).

'...Hastane personelinin koruyucu ekipmanı olduğunu söyleyerek, hepsinin çalıştığı alanlara göre önlüğü, maskesi ve gözlüğü hazır. Bununla ilgili personelimize mümkün olduğu kadar koruyucu malzemeleri yetiştirmeye çalışıyoruz...' (H/18/03/2020).

Tarama faaliyetlerine ilişkin haberler;

'...Bu noktadan sonra salgını kontrol etmenin yolu, mümkün mertebe çok test yapmak. Örneğin yurt dışından giriş yapan herkese, bunların temas ettiği kişilere, hastanelerde tüm sağlık personeline test yapılmalı...' (H/15/03/2020).

'...COVID-19 hastası ya da şüphesi olanlardan başlanarak bütün hekim ve sağlık çalışanlarına test yapılmalıdır...' (C/29/03/2020).

Sağlık çalışanlarının özlük hakları ile ilgili haberlerin ise %3,38'inin içeriğini salgın döneminde sağlık çalışanların özlük haklarının kısıtlanmasına ilişkin haberler oluştururken, %2,54'ü sağlık çalışanlarının bu sürece yönelik ödüllendirilmeleri ve %1,69'u sağlık çalışanlarına yönelik personel alım ve atama

haberleri oluşturmuştur (Tablo 2).

Sağlık Çalışanlarının Özlük Hakları ile İlgili Haberler

COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin %7,61'ini sağlık çalışanlarının özlük hakları ile ilgili haberler oluşturmuştur (Tablo 2).

Özlük haklarının kısıtlanması ile ilgili haberler;

'...Pandemi süreci kapsamında 3 ay boyunca, kamu ve özel sektöre ait tüm sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan hiçbir sağlık personelinin ikinci bir duyuruya kadar görevlerinden, işlerinden ayrılmasına izin verilmemesi kararlaştırıldı...' (S/27/03/2020).

'Koronavirüs önlemleri kapsamında kamuda çalışan hamile, yasal süt izninde olan ve engelli gruplar sağlık emekçileri özelinde iptal edildi...' (C/17/03/2020).

Ödüllendirme ile ilgili haberler;

'...Sağlık personelimizin ek ödemelerinin 3 aylık zaman diliminde, tavan yüzde 100 oranında olacağını ifade etmek istiyorum...' (S/21/03/2020).

Personel alma/atama ile ilgili haberler;

'...32 bin sağlık personeli alımıyla ilgili çalışmaları başlattık...' (S/25/03/2020).

COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin yayımlanan haberler haftalık olarak değerlendirildiğinde, en fazla haberin (n = 32) 25-31 Mart 2020 tarihleri arasında yayımlandığı belirlenmiştir. 11-17 Mart 2020 tarihleri arasında yayımlanan gazete haberlerinin %50'sini sağlık çalışanlarının rol ve sorumluluklarına ilişkin haberler, 18-24 Mart 2020 tarihleri arasında yayımlanan haberlerin %31,04'ünü sağlık çalışanlarının toplumsal imajına ve %27,58'ini sağlık çalışanlarının sorunlarına ilişkin haberler, 25-31 Mart 2020 tarihleri arasında yayımlanan haberlerin %22,58 ile aynı oranda sağlık çalışanlarının sorunları, sağlık çalışanlarının toplumsal imajı ve sağlık çalışanlarını korumaya yönelik haberler, 1-7 Nisan tarihleri arasında yayımlanan haberlerin %52'sini sağlık çalışanlarının sorunlarına yönelik haberler ve 08-15 Nisan 2020 tarihleri arasında yayımlanan gazete haberlerinin ise %56,52'sini sağlık çalışanlarının rol ve sorumluluklarına ilişkin haberler oluşturmuştur (Tablo 3).

Tartışma

Sağlık çalışanlarının COVID-19 salgın sürecinden nasıl etkilendiği, hangi şartlarda çalıştığı, sağlık çalışanlarının toplumda oluşan algısı ile ilgili haberlerin yazılı basında ve medyada sıkça yer aldığı görülmektedir. Bu durumda, yazılı basının toplumun her kesimine kolayca ulaşabilmesi, sağlık çalışanlarının imajını ve yaşadıkları sorunları doğru bir şekilde topluma iletebilmesi nedeniyle iyi bir araç olduğu söylenebilir. Bu kapsamda yürütülen çalışmada, Türkiye'de COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin gazete haberlerinin özellikleri değerlendirilmiş ve haberlerin çoğunluğunun güncel ve tüm sağlık çalışanlarına yönelik, ayrıca toplumu bilgilendirici özellikte olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Türkiye’de 11 Mart-15 Nisan Tarihleri Arasında COVID-19 Salgınında Sağlık Çalışanlarına İlişkin Haberleri Haftalık Dağılımı (n = 118)

Haberler	11-17 Mart		18-24 Mart		25-31 Mart		01-07 Nisan		08-15 Nisan	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları	5	50	4	13,79	6	19,35	8	32	13	56,52
Tedavi edici ve bakım verici	2	20	1	3,45	1	3,22	5	20	5	21,72
Koruyucu	1	10	2	6,89	3	9,68	3	12	4	17,38
Karar verici	---	---	---	---	1	3,22	---	---	---	---
Danışman	1	10	---	---	1	3,22	---	---	---	---
Eğitici	---	---	---	---	---	---	---	---	1	4,35
İletişim ve eşgüdüm sağlama	1	10	---	---	---	---	---	---	1	4,35
Araştırmacı	---	---	1	3,45	---	---	---	---	2	8,70
Sağlık çalışanlarının sorunları	3	30	8	27,58	7	22,58	13	52	3	13,05
Sayısal yetersizlik	1	10	---	---	---	---	---	---	---	---
Şiddete uğrama	---	---	---	---	1	3,22	---	---	---	---
Olumsuz çalışma koşulları	1	10	4	13,79	3	9,68	2	8	1	4,35
Hastalığa yakalanma/Fiziksel etkilenme	---	---	4	13,79	3	9,68	11	44	1	4,35
Psikolojik etkilenme	1	10	---	---	---	---	---	---	1	4,35
Sağlık çalışanlarının toplumsal imajı	---	---	9	31,04	7	22,58	3	12	3	13,05
Olumlu imaj	---	---	9	31,04	7	22,58	3	12	3	13,05
Sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler	1	10	5	17,24	7	22,58	1	4	3	13,05
Tarama faaliyetleri	1	10	---	---	2	6,46	---	---	---	---
Koruyucu önlemler	---	---	4	13,79	5	16,12	1	4	3	13,05
Yasal düzenlemeler	---	---	1	3,45	---	---	---	---	---	---
Sağlık çalışanlarının özlük hakları	1	10	3	10,34	4	12,90	---	---	1	4,35
İstihdam/atama	---	---	1	3,45	1	3,22	---	---	---	---
Ödüllendirme	---	---	2	6,89	1	3,22	---	---	---	---
Özlük haklarının kısıtlanması	1	10	---	---	2	6,46	---	---	1	4,35
Toplam	10	100	29	100	31	100	25	100	23	100

COVID-19 salgını sürecinde sağlık çalışanları ile ilgili yayımlanan haberlerin en yüksek oranını %30,50 ile sağlık çalışanlarının mesleki rol ve sorumluluklarına ilişkin gruplandırılan haberler oluşturmuştur. Bu başlık/tema dışında sırasıyla gazete haberleri; sağlık çalışanlarının sorunları, sağlık çalışanlarının toplumsal imajı, sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimler ve özlük hakları başlığı altında ele alınmıştır.

Sağlık çalışanlarının mesleki rol ve sorumlulukları teması altında ise tedavi ve bakım verici rolüne dair gazete haberlerinin en fazla oranda yer aldığı belirlenmiştir (%11,86). Bu durum COVID-19 salgını sürecinde, en büyük rol ve sorumluluğu ön safta mücadele eden sağlık çalışanlarının (WHO, 2020a) üstlenmesinden kaynaklanabilir. Çünkü sağlık çalışanları hastaların tanı, tedavi ve bakımında doğrudan görev almaktadır. Bununla birlikte COVID-19 gibi salgınlarda, aynı anda birkaç hastaya tedavi uygulanması ve bakım verilmesi gerekebilmektedir (Einav ve

ark, 2014). Fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı ve iyi donanımlı bir sağlık iş gücü, bir ülkenin COVID-19 vakalarını etkili bir şekilde yönetebilmesi için hayati öneme sahiptir (Sim, 2020).

Salgın sürecinde rol ve sorumluluklarından sonra sağlık çalışanlarına yönelik en fazla gündeme gelen gazete haberleri; sağlık çalışanlarının sorunlarına (%28,81) ilişkin haberlerdir. Bu tema altındaki haberler; oranlarına göre sırasıyla fiziksel etkilenme, olumsuz çalışma koşulları ve psikolojik etkilenme alt başlıklarında gruplandırılmıştır. Sağlık çalışanlarının sorunlarına ilişkin gazete haberlerinde, sağlık çalışanlarının en çok fiziksel boyutta etkilendiği (%16,10) belirlenmiştir. Sağlık çalışanları, COVID-19 ile enfekte şüphesi olan veya tanısı konulan kişilerle doğrudan temas halindedir, dolayısıyla bu yeni biyolojik ajana maruz kalma düzeyleri yüksektir. Liu ve arkadaşlarının (2020a) Wuhan’da yaptıkları çalışmada, dört klinikte atmosferdeki

SARS-CoV-2 virüsü araştırılmış, en yüksek orandaki virüs yoğunluğunun sağlık çalışanlarının soyunma odalarında olduğu belirlenmiştir. Chan-Yeung (2004) tarafından yapılan bir çalışmada, SARS salgını sırasında küresel olarak her beş vakadan birinin sağlık çalışanı olduğu saptanmıştır. Salgından en fazla etkilenen ülkelerden biri olan İtalya'da ise sağlık çalışanlarının %20'sinin enfekte olduğu belirlenmiştir (Remuzzi ve Remuzzi, 2020). Türkiye'de COVID-19 salgın sürecinde Aralık 2020-Ocak 2021 tarihleri arasında enfekte sağlık çalışanı oranının %57,40 olduğu açıklanmıştır (Türk Toraks Derneği, 2021). Dünya Sağlık Örgütü de (DSÖ) raporunda, 8 Nisan 2020 itibarıyla 52 ülkede 22073 sağlık çalışanına COVID-19 virüsünün bulaştığını ya da enfeksiyon vakası olduğunu bildirmiştir (WHO, 2020b). Bu sonuçlar, biyolojik tehlikelerden korunmak için gerekli önlemlerin alınmış ve çalışanların eğitilmiş olsa bile sağlık kurumlarının potansiyel bir bulaşma yeri olduğunu göstermektedir (Wu ve McGoogan, 2020). İşin doğası gereği daha yüksek risk altındaki mesleklerin yanı sıra, çalışma koşullarının yeni ortaya çıkan duruma uyarlanamaması, sağlık çalışanlarını risk altına sokabilmektedir (Baker, Peckham ve Seixas, 2020). Bu açıdan sağlık sektörü, sağlık çalışanlarını enfeksiyonlardan korumak ve enfeksiyonları önlemek için yeni girişimler aramalı/yenilikçi olmalıdır.

Gazete haberlerinde salgın sırasında fiziksel etkilenme dışında sağlık çalışanlarının maruz kaldığı olumsuz çalışma koşullarından da bahsedilmektedir. Olumsuz çalışma koşulları, yalnızca bireysel refah için değil, aynı zamanda hasta bakımı ve sağlık sistemi için de olumsuz sonuçlar oluşturabilme riskine sahiptir (Patel, Bachu, Adike, Malik ve Shah, 2018). COVID-19 salgını sürecinde, ülkelerin bu duruma hazırlıksız yakalandığı, sağlık çalışanlarını enfeksiyondan korumak için yeterince hazırlıklı olmadıkları ortaya çıkmıştır (Türkiye Bilimler Akademisi, 2020). Birçok hastanede COVID-19 tanılı hastaların yönetimi için gerekli olan maske, eldiven, önlük, el dezenfektanı gibi kişisel koruyucu malzeme ve test ekipmanının, ventilatör gibi araçların eksik olduğu belirlenmiştir. Bazı sağlık çalışanları, güvenlik gereksinimlerini karşılamadan, koruma gücü düşük olan koruyucu ekipman ile şüpheli veya tanısı onaylanmış COVID-19 hastalarının tedavisi ve bakımını üstlenmiştir (Godderis ve ark., 2020). Örneğin İtalya'da sağlık çalışanlarının koruyucu ekipmana erişimde yetersizlik çektiği, dolayısıyla yüksek enfeksiyon ve ölüm oranları yaşandığı belirtilmiştir (Ranney, Griffeth ve Jha, 2020). Çalışmamızdaki gazete haberlerinde ise haberlerin %9,32'sinde sağlık çalışanlarının kişisel koruyucu ekipman yetersizliğinden bahsedilmiştir. Bununla birlikte bu virüsün yayılımının önüne geçebilmek için sağlık çalışanlarının çabası devam etmektedir. Ekonomik olarak sağlam ve kalıcı yatırımlar yapmak isteyen toplumların, ihtiyaç duyulan malzemelerin yanı sıra gerçek işi yapan insanlara da yatırım yapmaları oldukça önemlidir (Peters, Lotfinejad, Simniceanu ve Pittet, 2020).

Gazete haberlerinde sağlık çalışanlarının psikolojik etkilenme

boyutu ele alındığında ise ilgili haberlerin sayısının az olduğu göze çarpmaktadır (%1,69). Bu durum araştırmanın salgının başlangıcı sayılacak dönemde yürütülmesi, doğal olarak bu kriz döneminde önceliğin virüse maruziyet ve fiziksel etkilenmeye verilmesinden kaynaklanabilir. Ancak hem sağlık çalışanları hem de toplum/aile ya da bireyler açısından salgının psikolojik boyutu ihmal edilmemesi gereken önemli bir husustur. Bununla birlikte COVID-19 gibi hastalıkların oluşturduğu tüm salgınlarda riske en açık grup sağlık çalışanlarıdır. Salgına karşı mücadele ederken virüs ile yoğun bir şekilde karşılaşmakta, yoğun çalışma/iş yükü, yüksek risk altında yeterince dinlenmeden ve eksik olanaklarla, güvensiz bir ortamda çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Bu durum sağlık çalışanlarını ruhsal açıdan olumsuz etkilemiştir (Kaya, 2020). Çin ve İtalya'da, COVID-19 ve karantinadan dolayı yaşadıkları akut stres ve hayal kırıklığı nedeniyle birçok sağlık çalışanı işten ayrılmıştır (Godderis ve ark., 2020). Çin'de 1563 sağlık çalışanı ile gerçekleştirilen çok merkezli bir çalışmada, sağlık çalışanlarının endişe verici düzeyde ruhsal sıkıntı (%73), depresyon (%51), kaygı (%45) ve uykusuzluk (%36) yaşadıkları bildirilmiştir (Liu ve ark., 2020b). McAlonan ve arkadaşları (2007) salgın sırasında virüse maruz kalma riski daha yüksek olan sağlık çalışanlarının, daha düşük olanlara göre psikolojik olarak daha fazla etkilendiklerini belirtmiştir. COVID-19 krizinden sonra, sağlık çalışanlarının uzun süreli ruh sağlığı sorunları nedeniyle sayılarında bir düşme olabileceği belirtilmektedir. Bu nedenle salgın sürecinde alınan tedbirler kapsamında bir öncelik gibi görünmese de sağlık çalışanlarının ruh sağlığı son derece önemlidir (Chen ve ark., 2020). Ayrıca sağlık çalışanlarının psikolojik yönden desteklenmemesi süreci kötüleştirecektir (Kaya, 2020). Dolayısıyla COVID-19 salgın süreci ve sonrasında sağlık çalışanlarının ruh sağlığındaki akut ve uzun vadeli sonuçların farkında olunmalıdır. Hükümetler geçmiş salgınlardan ders çıkararak olası pandemilerde sağlık çalışanlarının akıl ve ruh sağlığını korumak ve salgına hazırlamak için kapsamlı "bulaşıcı hastalığa hazırlık ve müdahale planı" oluşturmalıdır.

Araştırmada, sağlık çalışanlarının imajına yönelik gazete haberleri sağlık çalışanlarının toplum tarafından nasıl değerlendirildiği ve algılandığı ile ilgili olup üçüncü sırada yer almıştır (%18,64). Gazete haberleri, özellikle salgın sürecinde sağlık çalışanlarının toplumda nasıl algılandığını gösteren önemli bir kitle iletişim aracıdır ve toplumsal imaj üzerinde önemli etkiye sahiptir. Uluslararası ve ulusal bazı çalışmalarda toplumun sağlık çalışanlarına yönelik imajı olumlu bulunurken (Tortumluoğlu ve ark., 2005; Kalisch, Begeny ve Neumann, 2007; Sis Çelik, Pasinlioğlu, Kocabeyoğlu ve Çetin, 2013; Rubbi ve ark., 2017) bazılarında olumsuz olarak bulunmuştur (Özdemir, 2006; Tan, Yuncu, Şentürk ve Yıldız, 2007; Milisen, De Busser, Kayaert, Abraham ve De Casterlé, 2010; Ten Hoeve, Jansen ve Roodbol, 2014). Türkiye'de yürütülen bu çalışmada, sağlık çalışanlarının imajına yönelik haber içeriklerinin tamamının olumlu olması, salgın sürecinde sağlık çalışanlarının mücadelesinin hayati öneme sahip olduğunun

toplum tarafından fark edilmesiyle açıklanabilir.

Gazete haberlerinde toplumsal imajdan sonra yer alan diğer tema/haberler ise sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimlere ilişkin haberlerdir (%14,4). Sağlık çalışanları meslekleri gereği topluma oranla birçok bulaşıcı hastalık ile daha fazla karşı karşıya kalmaktadır (Kaya, 2004). Amerika Birleşik Devletleri'nde İş Sağlığı ve İş Güvenliği İdaresi (Occupational Safety and Health Administration-OSHA) tarafından hazırlanan, mesleklerin COVID-19 salgınına maruz kalma risklerine göre dört gruba ayrıldığı dokümanda, tüm sağlık çalışanları çok yüksek riskli grup altında sınıflandırılmıştır (Alicılar ve Çöl, 2020). Bu doğrultuda salgın süresince sağlık çalışanlarına yönelik koruyucu önlemlerin alınmasının hayati önem arz ettiği söylenebilir. Çalışmanın bu teması altında bir alt başlık olarak gazete haberlerinin %11,01'ni sağlık çalışanlarına yönelik koruyucu önlemlere ilişkin haberler oluşturmuştur. Koruyucu önlemler alt başlığı altında; sağlık çalışanları için koruyucu ekipmanın tedarik edilmesi ve kullanımı, konaklama imkanlarının sunulması, çalışma koşullarının düzenlenmesine yönelik haberler incelenmiştir. Bu kapsamda Türkiye' de Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından enfekte olan ve olma riski bulunan hastalarla yakın temas içerisinde olan sağlık çalışanlarının hasta odalarına girerken tıbbi maske kullanımı, aspirasyon, bronkoskopi gibi işlemlerde N95 maske ve diğer kişisel koruyucu ekipmanları kullanması gerektiği vurgulanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2021). Kişisel koruyucu ekipmanların temin edilmesinin yanı sıra sağlık çalışanlarının dinlendirilmesi, çalışma saatlerinin uygun şekilde düzenlenmesi de oldukça önemlidir (Alicılar ve Çöl, 2020). Türkiye' de COVID-19 vakalarının artmasıyla beraber Bilim Kurulu tarafından sağlık çalışanları için COVID-19 (SARS-CoV-2 enfeksiyonu) Rehberi oluşturulmuştur. Bu rehber, sağlık çalışanlarının COVID-19 hasta yaş grupları yönetimi ve tedavisi, izolasyon kuralları ve sağlık çalışanlarının temas durumunda değerlendirilmesi bölümlerinden oluşmaktadır. Böylece sağlık çalışanlarının süreci doğru yöneterek hem hastaları hem de kendilerini koruması sağlanmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Dünya Sağlık Örgütü, hastalık bulaşını önlemek, kişisel koruyucu ekipman kullanımını rasyonelleştirmek ve stokların erken tükenmesini önlemek için prosedürler belirlemiştir (WHO, 2020c).

Gazete haberlerinin değerlendirilmesine göre son olarak çalışanların özlük hakları (%3,38) ile ilgili haberler gündem konusu olmuştur. Sağlık çalışanları özellikle bulaşıcı hastalık salgınları sırasında, toplumlarda genellikle birincil odak noktasını oluşturmaktadır (WHO, 2020a). Salgın sürecinde sağlık çalışanlarının yıllık izin ve ücretsiz izin gibi bazı özlük hakları kısıtlanmış olup bu durum gazete haberlerine konu olmuştur. Ayrıca haberlerde sağlık çalışanlarına olan ihtiyaçtan ve personel alımlarından bahsedilmiştir. Bu kapsamda DSÖ'nün yakın zamanda yayımladığı rapora göre 2030 yılına kadar evrensel sağlık kapsamına ulaşmak için dünya çapında 9 milyon hemşire ve ebeye ihtiyaç olduğu belirtilmiştir (WHO,

2020b). Görüldüğü gibi salgın sürecinde sağlık çalışanlarına olan ihtiyaç anlaşılmış ve sağlık çalışanlarının istihdamına yönelik konuların haber olması konunun önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Çünkü yetersiz sayıda çalışandan dolayı patojenlere maruz kalma sıklığı, uzun çalışma saatleri, stresli çalışma ortamı ve yorgunluk, COVID-19 gibi enfeksiyonlara yakalanma veya bulaştırma riskini artırmaktadır (Heymann ve Shindo, 2020).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın 11 Mart-15 Nisan 2020 tarihleri arasında arşive erişimi sağlanabilen üç gazetede yapılması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, COVID-19 sürecinde sağlık çalışanlarına ilişkin gazete haberlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada COVID-19 salgın sürecinde sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin içeriğinde; sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları, özlük hakları, sorunları, toplumsal imajı ve sağlık çalışanlarını korumaya yönelik girişimlerin yer aldığı saptanmıştır. Bu süreçte sağlık çalışanlarına yönelik gazete haberlerinin sağlık çalışanlarının rol ve sorumlulukları, yaşadıkları sorunlar hakkında farkındalık yarattığı ve toplumsal imajına katkı sağladığı anlaşılmıştır. Bu haberler, sağlık çalışanlarının elverişsiz çalışma koşulları ve hastalığa yakalanma düzeylerinin yüksek olması sebebiyle salgın sürecinden olumsuz etkilendiklerini aynı zamanda ön plana çıkan tedavi edici ve bakım verici rolleriyle toplum tarafından takdir edildiği şeklinde değerlendirilmiştir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 11.06.2020 ve Sayı No: 2020/06).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı – HÖ, TA; Veri Toplama/Literatür Tarama - TA, BÖ, ZC; Verilerin Analizi ve Yorumlanması – HÖ, TA, BÖ; Makalenin Hazırlanması - HÖ, TA, BÖ, ZC; Yayımlanacak Son Hattın Onay Verilmesi - HÖ, TA.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Teşekkür: Metnin İngilizce değerlendirilmesini yapan Özgür Perçin'e teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Alicılar, H.E., ve Çöl, M. (2020). Yeni Koronavirüs Salgını: Korunmada Etkili Yaklaşımlar. Erişim adresi (13.06.2020): <https://www.istabip.org.tr/koronavirus/Haberler/5627/yeni-koronavirus-salgini-korunmada-etkili-yaklasimlar>
- Baker, M.G., Peckham, T.K., & Seixas, N.S. (2020). Estimating the burden of United States workers exposed to infection or disease: A key factor in containing risk of COVID-19 infection. *PLoS ONE*, 15(4), e0232452. doi: 10.1371/journal.pone.0232452
- Cascella, M., Rajnik, M., Cuomo, A., Dulebohn, S.C., & Napoli, R.D. (2020). *Features, evaluation and treatment coronavirus (COVID-19)*. Retrieved from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK554776/?report=printable>
- Chan-Yeung, M. (2004). Severe acute respiratory syndrome (SARS) and healthcare workers. *International Journal of Occupational and Environmental Health*, 10(4), 421-427. doi:10.1179/oeh.2004.10.4.421
- Chen, Q., Liang, M., Li, Y., Guo, J., Fei, D., Wang, L., ... Zhang, Z. (2020). Mental health care for medical staff in China during the COVID-19 outbreak. *The Lancet Psychiatry*, 7(4), 15-16. doi: 10.1016/S2215-0366(20)30078-X
- Çapar, H., ve Çakmak, C. (2019). Halk sağlığı bilgi kaynağı olarak gazeteler: Sağlıkla ilgili haberlerin analizi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 6(1), 25-33.
- Einav, S., Hick J.L., Hanfling, D., Erstad, B.L., Toner, E.S., Branson, R.D., ... Christian, M.D. (2014). Surge capacity logistics: Care of the critically ill and injured during pandemics and disasters: CHEST consensus statement. *Chest*, 146(4), 17-43. doi:10.1378/chest.14-0734.
- Ertem, G., Candan Dönmez, Y., ve Oksel, E. (2009). Günlük gazetelerde hemşirelik haberlerin incelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(2), 70-75.
- Eyikara, E., Eyüboğlu, G., ve Göçmen Baykara, Z. (2019). Hemşirelik mesleğinin gazetelere yansması: On beş yıllık değişim. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(1), 41-48.
- Godderis, L., Boone, A., & Bakusic, J. (2020). COVID-19: A new work-related disease threatening healthcare workers. *Occupational Medicine*, 70(2), 315-316. doi: 10.1093/occmed/kqaa056
- Halıcı, C. (2007). *Gazete haberlerinde kadına yönelik şiddet: Posta ve Takvim gazetelerinde kadına yönelik şiddet haberleri üzerine bir araştırma (Doktora Tezi)*. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 211500)
- Heymann, D.L., & Shindo, N. (2020). COVID-19: What is next for public health? *The Lancet*, 395(10224), 542-545. doi: 10.1016/S0140-6736(20)30374-3
- Kalisch, B.J., Begeny, S., & Neumann, S. (2007). The image of the nurse on the internet. *Nursing Outlook*, 55(4), 182-88. doi: 10.1016/j.outlook.2006.09.002
- Kaya, A. (2004). Sağlık personelinde infeksiyon riski ve korunma: Temas yoluyla bulaşan infeksiyonlar. *Hastane İnfeksiyonları Dergisi*, 8(2), 144-147.
- Kaya, B. (2020). Pandeminin ruh sağlığına etkileri. *Klinik Psikiyatri*, 23(2), 123-24. doi: 10.5505/kpd.2020.64325
- Koçak, A., ve Bulduklu, Y. (2010). Sağlık iletişimi: Yaşlıların televizyonda yayınlanan sağlık programlarını izleme motivasyonları. *Selçuk İletişim*, 6(3), 5-17.
- Liu, S., Yang, L., Zhang, C., Xiang, Y., Liu, Z., Hu, S., & Zhang, B. (2020b). Online mental health services in China during the COVID-19 outbreak. *Lancet Psychiatry*, 7(4), 17-18. doi: 10.1016/S2215-0366(20)30077-8
- Liu, Y., Ning, Z., Chen, Y., Guo, M., Liu, Y., Gali, N.K., ... Lan, K. (2020a). Aerodynamic characteristics and RNA concentration of SARS-CoV-2 aerosol in Wuhan hospitals during COVID-19 outbreak. *BioRxiv*, 582(7813), 557-560. doi:10.1101/2020.03.08.982637
- McAlonan, G.M., Lee, A.M., Cheung, V., Cheung, C., Tsang, K.W.T., Sham, P.C., ... Wong, J.G.S. (2007). Immediate and sustained psychological impact of an emerging infectious disease outbreak on health care workers. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 52(4), 241-247. doi:10.1177/070674370705200406
- Mendi, B. (2015). Sağlık iletişiminde sosyal medyanın kullanımı: Dünyadaki ve Türkiye'deki uygulamalar. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11(44), 275-290. doi: 10.14783/od.v11i44.5000080015
- Milisen, K., De Busser, T., Kayaert, A., Abraham, I., & De Casterlé, B.D. (2010). The evolving professional nursing self-image of students in baccalaureate programs: A cross-sectional survey. *International Journal of Nursing Studies*, 47(6), 688-698. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2009.11.008
- Özdemir, Ş. (2006). Doktorların toplumsal imajı: Afyon ilinde bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 179-191.
- Patel, R.S., Bachu, R., Adikey, A., Malik, M., & Shah, M. (2018). Factors related to physician burnout and its consequences: a review. *Behavioral Sciences*, 8(11), 98. doi:10.3390/bs8110098
- Peters, A., Lotfinejad, N., Simniceanu, A., & Pittet, D. (2020). The economics of infection prevention: Why it is crucial to invest in hand hygiene and nurses during the novel coronavirus pandemic. *The Journal of Infection*, 81(2), 318-356. doi:10.1016/j.jinf.2020.04.029
- Pike, J., Shogren, J.F., Aadland, D., Viscusi, V.K., Finnoff, D., Skiba, A., & Daszak, P. (2020). Catastrophic risk: Waking up to the reality of a pandemic? *Ecohealth*, 17(2), 217-221. doi: 10.1007/s10393-020-01479-8
- Ranney, M.L., Griffeth, V., & Jha, A.K. (2020). Critical Supply Shortages - The need for ventilators and personal protective equipment during the Covid-19 pandemic. *The New England Journal of Medicine*, 382(18). doi:10.1056/NEJMp2006141
- Remuzzi, A., & Remuzzi, G. (2020). COVID-19 and Italy: What next? *The Lancet*, 395(10231), 1225-1228. doi: 10.1016/S0140-6736(20)30627-9
- Rubbi, I., Cremonini, V., Artioli, G., Lenzini, A., Talenti, I., Caponnetto, V., ... Lancia, L. (2017). The public perception of nurses. An Italian cross-sectional study. *Acta Biomed for Health Professions*, 88(5), 31-38. doi: 10.23750/abm.v88i5-s.6884
- Sağlık Bakanlığı. (2020). *COVID-19 rehberi*. Erişim adresi (13.06.2021): <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66301/covid-19-rehberi.html>
- Sağlık Bakanlığı. (2021). *COVID-19 bilgilendirme platformu*. Sıkça sorulan sorular (Sağlık personeline yönelik). Erişim adresi

- (13.06.2021): <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66126/sikca-sorulan-sorular-saglik-personeline-yonelik.html>
- Sim, M.R. (2020). The COVID-19 pandemic: Majör risks to healthcare and other workers on the front line. *Occupational and Environmental Medicine*, 77(5), 281-282. doi: 10.1136/oemed-2020-106567
- Sis Çelik, A., Pasinlioğlu, T., Kocabeyoğlu, T., ve Çetin, S. (2013). Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(3), 147-153.
- Tan, M., Yuncu, S., Şentürk, Ö., ve Yıldız, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin hemşireliğe bakış açıları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 22-29.
- Ten Hoeve, Y., Jansen, G., & Roodbol, P. (2014). The nursing profession: Public image, self-concept and professional identity. A discussion paper. *Journal of Advanced Nursing*, 70(2), 295-309. doi: 10.1111/jan.12177
- Tortumluoğlu, G., Akyıl, R., Karanlık, A., Aldaç, R., Turaneri, E., & Yılmaz, A. (2005). Erzurum ilindeki bireylerin hemşireler ile ilgili görüş ve beklentileri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 10-19.
- Türk Toraks Derneği. (2021). Sağlık Çalışanları Aileleriyle Birlikte COVID-19 Hastalığına Yakalanıyor. Erişim adresi (15.04.2021): <https://www.toraks.org.tr/site/community/news/10018>
- Türkiye Bilimler Akademisi. (2020). *Covid-19 pandemi değerlendirme raporu* (Yayın No. 14). Erişim adresi (20.04.2020): <http://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/Covid-19%20Raporu-Final%2B.pdf>
- Vardarlar, P., ve Öztürk, C. (2020). Sağlık iletişiminde sosyal medya kullanımının rolü. *Sosyolojik Düşün*, 5(1), 1-18.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C.C., & Ho, R.C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729. doi: 10.3390/ijerph17051729
- Wang, Q., & Su, M. (2020). A preliminary assessment of the impact of COVID-19 on environment - A case study of China. *Science of the Total Environment*, 728, 1-10. doi: 10.1016/j.scitotenv.2020.138915
- World Health Organization (WHO). (2020a). Coronavirus Disease (COVID-19) Outbreak: Rights, Roles and Responsibilities of Health Workers, Including Key Considerations for Occupational Safety and Health. Retrieved from (13.06.2021): https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-rights-roles-respon-hw-covid-19.pdf?sfvrsn=bcabd401_0
- World Health Organization (WHO). (2020b). World Health Organization Geneva, Switzerland: World Health Organization; Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) Situation Report – 82. Retrieved from (13.06.2021): <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200411-sitrep-82-covid-19.pdf>
- World Health Organization (WHO). (2020c). Rational Use of Personal Protective Equipment for Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) and Considerations During Severe Shortages. Retrieved from (30.04.2020): [https://www.who.int/publications/i/item/rational-use-of-personal-protective-equipment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)-and-considerations-during-severe-shortages](https://www.who.int/publications/i/item/rational-use-of-personal-protective-equipment-for-coronavirus-disease-(covid-19)-and-considerations-during-severe-shortages)
- Wu, Z., & McGoogan, J.M. (2020). Characteristics of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) outbreak in China and key lessons: Summary of the report of 72314 cases from the China Disease Control and Prevention Center. *Jama*, 323(13), 1239-1242. doi: 10.1001/jama.2020.2648
- Zhang, X., & Zhou, S. (2019). Clicking health risk messages on social media: Moderated mediation paths through perceived threat, perceived efficacy, and fear arousal. *Health Communication*, 34(11), 1359-1368. doi: 10.1080/10410236.2018.1489202
- Zhu N, Zhang D, Wang W, Li X, Yang B, Song J, ... Tan, W. (2020). A novel coronavirus from patients with pneumonia in China, 2019. *The New England Journal of Medicine*, 382(8), 727-733. doi: 10.1056/NEJMoa2001017